

གསེར་གྱི་སྒྲུབ་བྱའི་མིང་ཆོག་མཆན་

འགྲེལ་ནོར་བྱའི་དོན་ལ།

བོད་མཛེས་མི་དམངས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།

གསེར་གྱི་སྒྲུབ་བྱའི་མིང་ཚིག་མཆན་འགྲེལ་
ནོར་བུའི་དོ་ཤལ།

ཐུགས་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་གྱིས་བཞུགས།

དོན་ཚུངས་མི་དམངས་དབེ་སྒྲན་ཁང་།

ཚིམ་མྱིག་འགན་འཁུར་བ། བཟུལ་སྒྲོན།
 མདུན་ཤོག་གི་འཆར་འགོད་བ། ངག་དབང་སྐལ་བཟང་།
 ཁ་བྱང་གི་མི་གེ་བ། བྱང་ཐང་བསྟན་པའི་དབང་ཚུགས།

གཤམ་ཁྱིམ་ཁྱུང་ཁྱིམ་ཆེན་མཆན་འབྲེལ་
 རྟོག་ཁྱིམ་དུ་གྱུར།

ལྷག་ས་བཟུགས་བ། རྒྱ་ཁྱེད་མ་ལྷག་ས་བཟུགས་བ།

✽

རོད་སྒྲོང་ས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་བཟུགས།
 རོད་སྒྲོང་ས་མིན་ལྷ་དཔེ་ཆོད་ཁང་ནས་བཟུགས།
 རོད་སྒྲོང་ས་མིན་ལྷ་པར་འདེབས་བཞོ་སྐྱུས་པར་བཏབ།

ཤོག་ཚད་850×1168 1/32 ཡིག་འབྲུག་32

1997ལོའི་ཟླ་1པོར་པར་གཞི་1 པར་ཐང་སྐུ་1བཏབ།

པར་གྲངས་01—5000

ISBN7—223—00930—6/H·10
 ཡིག་རིགས་ (རོད་10) རྟོག་སྐྱུང་ལྷ་རྒྱུ་16.50

责任编辑:扎卓

封面设计:阿旺格桑

封面题词:贡唐丹白旺炯

雪域名著名词精典注释 (藏文)

※

整理者:拉卜楞卓玛加

※

西藏人民出版社出版

西藏新华书店发行

西藏新华印刷厂印刷

开本:850×1168 1/32 印张:16.375 字数:320千字

1997年1月 第一版 1997年1月 第1次印刷

印数:01—5000

ISBN7-223-00930-6/H·10

民文(藏10) 定价:16.50元

如发现印、装质量问题影响阅读,请与本厂联系调换。

དཀར་ཆག

ཀ།		(1)
ཁ།		(29)
ག།		(47)
ང།		(91)
ཅ།		(104)
ཆ།		(111)
ཇ།		(131)
ཉ།		(153)
ཏ།		(164)
ཐ།		(178)
ད།		(191)
ན།		(244)
པ།		(266)
ཕ།		(291)
བ།		(304)
མ།		(339)
ཙ།		(366)
ཛ།		(375)
ཌ།		(387)
ཎ།		(393)
ཏ།		(394)
ཐ།		(404)
ང།		(409)

ཡ།	(414)
ར།	(429)
ལ།	(451)
ག།	(466)
ས།	(477)
ཏ།	(506)
ཨ།	(513)

ཀ་ཅ། རྣ་རྩ་སྤྱི་མེད།

ཀ་ཐོག་པ། ཀ་ཐོག་ཐ་མ་དབྱེད་ཡེ་ཤེས་འབྲམ་པ།

ཀ་དག གནས་དག་པ་ཉི། ཐོག་མ་ཉིད་ནས་རྒྱ་མ་ཐེད་པའམ་ཐོག་མའི་
གནས་ལྷགས་གཞི་སྤྱི་པ་ཐེད་པའི་སྤྱི་བ་ལའོ། །

ཀ་ན་ཀ། གསེར།

ཀ་ན་ཡ། མཚོན་ཆའི་བྱེ་བྲག་ཉི་མདུང་གི་མར་ལྷེར་ཐ་གུ་བཏགས་པའི་
མདུང་ཞགས།

ཀ་པུ་ལ། བོད་སྐད་ལ་ཐོད་པ་ཞེས་པ་ཉི་མུ་ལོ་བདེ་ཆེན་འཁོར་ལོ་ཡིན་ལ།
འདིར་བདེ་ཅན་འཛིན་ཏེ་ཤར་ལའི་ཡུལ་གྱི་ཤར་ཁྱེར་རམ་རིགས་
ལྷན་རྒྱལ་བོའི་ཕོ་བྲང་ལ་གོ་དགོས་སྟུམ།

ཀ་བ་བརྗ། ཀ་ཐོག་རྩོ་རྩེ་དབང་པོ་ཉི་དབེན་གནས་ཤེལ་གྱི་དགོན་པར་སྐྱབ་
པ་ཉམས་ལེན་མཛད་དེ་སྐབ་པ་ཐོབ་པ་ཞིག རྩོ་སྐལ་ལྷན་པའི་གསུང་དུ།
ཤར་ཀ་ཐོག་ནས་ཕྱོན་པའི་ལྷགས་འཆང་མཚོག མཚོན་ཀ་བ་རྩོ་རྩེ་
དབང་ཞེས་པ། ། གནས་ཤེལ་དགོན་འདིར་ཕྱོན་འཇའ་ལྷས་བཞེས། །
ཞེས་འབྲུང་།

ཀ་མ་ལ། ① མེ་ཏོག་པར་ཁ་དོག་སྤོན་པོ་ཅན། ② མེ་ཏོག་པར་
སྤོན་པོ་འདབ་བརྒྱད་ཅན།

ཀ་མི་ཐ། སྤལ་པའམ་རྩས་སྤལ།

ཀ་ཙན། འདིར་སྤྱ་རིག་པའི་བཞུན་བཙས་ཀ་ལྷ་པ་ལྷ་ཀ་ར་ཏ་དང་ཙན་ལྷ་
ཀ་ར་ཏ་གཉིས་ལ་ཐེད།

ཀ་ཙན་པུ་ཉི། སྤལ་དོ་ཀ་ལྷ་པ་ལྷ་ཀ་ར་ཏ་དང་། ཙན་ལྷ་ཀ་ར་ཏ། པུ་ཉི་
བ་ལྷ་ཀ་ར་ཏ་ཉི་གསུམ།

ཀ་ཙན་དབངས་ཙན། སྒྲ་མདྲོ་ཀ་ལྷ་པ་ལྷ་ཀ་ར་ཏ་དང་། ཙན་ལྷ་ཀ་ར་

ཏ། དབངས་ཙན་ལྷ་ཀ་ར་ཏ་བཅས་གསུམ།

ཀ་རན་ཇ། ཤིང་སྒྲན་གྱི་རིགས་ཤིག

ཀ་རྟ་ཏ། སྒྲལ་བ།

ཀ་རྟ་ཀ། ལྷ་མོ་འམ་ལྷ་འི་བྱ་མོ།

ཀ་རྟི་ཀ། ཀ་རྟི་ཀ་ཞེས་འབྲི་ཚུལ་གཞན་འདིར་མཆིས་ཏེ། རྒྱ་བའི་རྒྱན་ཆ།

ཀ་རྟི་ར། རང་རྒྱལ་གྱི་རྒྱབ་སྟོགས་སྤྱི་ཡོད་པའི་ཡུལ་ཁམས་ཤིག

ཀ་རྟ་པ་ན། སར་རྒྱ་གར་དུ་དབུལ་གྱི་ཆབ་དུ་སྟོང་ཡེན་ཕྱེད་པའི་འཕྲོན་བྱ་
ཞིག་ཟླ། དབུལ་ཞོ་འམ་ཏམ་གྱི་དོད་ཡིན། ཀ་རྟ་པ་ན་ཞེས་ཀྱང་.....
བྱའོ། །

ཀ་ལ་ཤ། ཡུལ་ཀ་ལ་ཤ་དང་བུམ་པ་གཉིས་ལ་འཇུག འདིར་བུམ་པའོ། །

ཀ་ལིང་ཀ། བྱ་རིགས་ཤིག་ཟླ། རྒྱ་མཆོའི་སྤྱིང་འགའ་ན་གནས་ཤིང་རིག་
བྱ་ཤིན་དུ་འཇམ་པ་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ་རིན་པོ་
ཆའི་ལུས་ཀྱི་རིག་བྱའི་དབང་འོས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་གྲགས།

ཀ་ལི་རྩི། རི་བོ་ཀ་ལི་རྩི་དང་དེ་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱ་བོ་བསྐྱའོ། །

ཀ་ཤིའི་མོས། ཀ་ཤི་ནི་གསལ་ལྡན་ཞེས་བྱ་བའི་ཡུལ་ཞིག་གི་མིང་ཟླ། ཡུལ་
འདིར་བྱུང་བའི་རས་སམ་རས་ལས་བྱབ་པའི་མོས་མོ། །

ཀ་ཀ་རྩི་ལ། ཡིན་རྩི་ལ་དང་རྩི་མ་ལ་གཉིས་ལས་ཅུང་ཟད་ནག་པའི་རྩི་སྒྲན་
ཞིག་ཡིན་པ་འདིས་ནད་མང་པོ་སེལ། ཀ་ཀ་རྩི་ལ་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། །

ཀ་ཀོ་ལ། རྟོད་སྒྲན་ཀ་ཀོ་ལ་ཡིན་པར་འདོད།

ཀ་ཏ་ཡ་ན། ཀ་ཏ་ཡའི་བྱ་ཕྱེ་སྟོན་པ་བྱུ་བྱབ་པའི་དངོས་སྟོབ་ཉན་ཐོས་
མཐའ་འཁོར་འདུལ་བའི་མཆོག་དུ་བྱུར་པ་ཞིག ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཆ་བའི་ཕྱེ་
བཞིའི་ནང་གསེས་གནས་བཙུན་པའི་ཕྱེའི་སྟལ་གཏོད་མཁན།

ཀ་རི་ཀ། ཡིགས་སྐྱར་གྱི་སྐད་དེ། བོད་སྐད་དུ་ཆོག་ལེའུར་བུས་པའི་དོན།

གུ་རྟི་ཀཱ། གདོང་རྒྱག་གམ་གཞོན་ཅུ་མེན་རྒྱག
 ཀུན་ཅ་ཡིན་ཏེ་གོས། གོས་ཆེན་ཞིག་གམ་ལྟ་ཏེ་གོས་ཡིན་ནམ་སྟམ།
 ཀི་རྟ་ར། རྒྱ་གར་སྐད་དེ་ངག་པ་ཞེས་པའི་དོན།
 ཀི་མ་པའི་འབྲས། རྒྱག་ཤིང་ཀི་མ་པ་ཀའི་འབྲས་བྱ་སྟེ། དེ་རྩ་ན་སྒྱག་ཅིང་
 རོ་མངར་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། རོས་པས་རྒྱག་གིས་གཙོས་ཏེ་འཆི་འགྲོ་བར་
 གྲགས།

གུ་ལྷ་ར། གཞོན་རྒྱ།
 གུ་ལྷ་ཏ་ཅན་གཉེན། རྒྱ་བའི་མིང་གཞན་ཏེ་རྒྱ་བ་ཤར་བ་ན་མེ་ཏོག་གུ་ལྷ་ཏ་
 ར་འཛུམ་པར་གྲགས་པས་སོ། །

གུ་ལྷ་ལ། རྒྱ་ཞིག་གི་མིང་།
 གུ་ཤ། ལྷ་ཏེ་རིགས་ཤིག་ བརྒྱར་ན་ངན་སེལ་ལམ་སར་ཉལ་བེར། མིང་
 གི་ནམ་གངས་ལ་རྩ་མཆོག་ དུ། ལྷས་རྩ། རྩང་ཕྱེད། ལྷ་དབང་
 སྟགས་རྒྱ་མ་ཡོད།

གུ་ས་ལྷ། གུ་ས་ལྷ་ནི་མྱེ་ཏེ་རྩོས་པ་ཐམས་ཅད་བཅད་ནས་ནང་ལ་མཆོག་རྒྱ་
 གཞོལ་བ་ལ་བེར་ཏེ། དེ་གཉིས་ལ་མྱེ་ནང་གཉིས་གཡོད་དོ། །ཁ་ཅིག་གུ་
 ལྷ་ལྷ་རྩ་མ་བཙོས་པ་ཞེས་པ་ཡིན་ཟེར། འགའ་ཞིག་གིས་མཁས་པ་འམ་
 དགེ་བ་ཅན་ཞེས་པ་ཡིན་གསུངས། རྩེ་ས་པཎ་ཆེན་པོས། གུ་ས་ལྷ་
 ཞེས་པ་མ་དག་ གུ་ས་ལི་ནི་དགེ་བ་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན། འཆང་རྒྱ་བ་
 ལ་དང་པོར་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ་མཁས་པར་བྱས་ནས་ཉིང་དེ་འཛིན་
 མྱེང་པོར་ཕྱེད་དགོས་པས། པལྗེ་ཏ་དང་གུ་ས་ལྷ་ཏེ་གཞི་མཐུན་ཞིག་
 དགོས་པ་ཡིན་གསུངས། རྩེ་བྲ་མས་ཀྱང་གུ་ས་ལི་རྩུང་བ་ལ་འགྲོ་གུན་
 བརྩེ་བས་རྩེས་འཛིན་དགེ་བ་ཅན་ཞེས་གུ་ས་ལྷ་ནི་དགེ་བ་ཅན་ཞེས་བཞེད་
 དོ། །

གུ་ལྷ་མ། མེ་ཏོག་མྱེ་ཏེ་མིང་།

ཁྱིཾག་སྟོང་། ཅ་བ་ཞེ་སྟང་ལས་ཐུར་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཉིས་ཁྱིཾག་
སྟོང་། ཅ་བ་གཉི་ཐུག་ལས་ཐུར་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཉིས་ཁྱིཾག་སྟོང་།
ཅ་བ་དུག་གཐུམ་ལ་ཆ་མཉམ་ལས་ཐུར་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཉིས་ཁྱིཾག་
སྟོང་བཅས་ཉོན་མོངས་པ་བརྒྱད་ཁྱིཾག་སྟོང་འོ། །

ཀུན་རྒྱ་རྟོག་པ། སེམས་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྟེ། སེམས་ལ་ཐུན་ཅི་ལོག་གི་
རྟོག་པ་ལྷ་ཚོགས་འཆར་བ་དང་། སེམས་ཞི་བར་མི་གནས་པ་དང་།
ཡུལ་མངོན་ཐུམ་རྒྱ་མཐོང་བ་མེན་པར་རྟོག་པས་སྟོབ་པཏགས་ལྷ་ཚོགས་ཐུང་
པའོ། །

ཀུན་རྒྱ་བཟང་པོ་སྟོང་པ། ཐུར་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྟོང་པའམ།
སྟོགས་ཐམས་ཅད་ནས་དགེ་བའི་ལས་རྣམས་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱ་ཡོངས་ཐུ་
རྟོགས་པའི་སྟོང་པ།

ཀུན་རྟོག་ འདིར་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་ཐུན་ཅི་ལོག་གི་རྟོག་པས་ཀུན་རྒྱ་
བཏགས་པའི་སེམས་རབ་རྒྱ་མ་ཞི་བར་ཐུང་པའི་ལྷ་བ་ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་
སོགས་པའོ། །

ཀུན་མཐོང་། མེ་ལོང་།

ཀུན་ད། ཀུ་ཐུང་གི་ཟུར་ཆག་སྟེ། དབྱངས་ཅན་དག་འགྲོས་ས་དག་འམ་ས་
མས་ཞེས་པ་སྟེ་ཡུལ་དཀར་པོའི་མིང་རྒྱ་བཤད་དོ། །

ཀུན་ཐུན་བཟང་གཞི། འདིར་ཐུགས་བྱ་ལོ་སྟོན་པའོ། །

ཀུན་ཐུང་འབར་བ། ཉི་མའམ་ཉི་མའི་འོད་ཟེར།

ཀུན་ཐུངས་སྟོབ་བཟང་ཚོས་གྲགས། རྗེ་སྟོབ་བཟང་དཔལ་ལྷན་དགེ་ཚུལ་
རབ་ཐུང་དང་བསྟེན་རྟོགས་ཀྱི་མཁན་པོ་སྟང་ལྷ་ཉི་རམས་པ་སྟོབ་བཟང་
ཚོས་གྲགས།

ཀུན་བྱང་། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྱང་བའོ། །

ཀུན་འབྱང་། རང་འབྲས་ཉེན་ལེན་གྱི་ཐུང་པོ་སྟེ་མ་དག་པའི་སྟོང་བཏུང་

ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་ཕྱེད་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱར་པའི་ལས་དང་ཉོན་མངས་པ་རྣམས་
སྟེ། །

ཀྱན་རྒྱུར་བདུན། འདིར་ཉོན་མངས་བདུན་ཏེ། འདྲིང་ཆགས་དང་།
ཞེ་སྤང་། གཏི་ལྷག་ར་རྒྱལ། སྤག་དོག་མེར་ལྷ། འཁོན་
འཛིན་བཅས་བདུན་དེས་པར་དག་ཀན་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་ལས་སྟེས་
སྟེ། །

ཀྱན་རྒྱུ། ཡང་དག་པའི་གནས་ལྷགས་སྐྱེད་པར་ཕྱེད་པའམ་འགེབས་པ་ལྟ་
བུར་ཕྱེད་པའི་དངོས་པོ་རྒྱན་པ་རྣམས། ཀྱན་རྒྱུ་ལ་ཀྱན་རྒྱུ་གི་ཀྱན་
རྒྱུ་དང་། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀྱན་རྒྱུ། ཡང་དག་པའི་ཀྱན་
རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡོད་དོ།

ཀྱན་རྒྱུ་གི་ཆོས། ལྷོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་ཟླ་ཉེ་སྤང་སྤྱགས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་
ཅད་དོ། །

ཀྱན་རྒྱུ་བདེན་པ། «དབུ་མ་འཇུག་པ་»ལས། མ་རིག་རང་བཞིན་
སྐྱེད་མྱེད་ཀྱན་རྒྱུ་ཉེ། །དེས་གང་བཅས་མ་བདེན་པར་སྤང་དེ་ནི། །
ཀྱན་རྒྱུ་བདེན་ཞེས་བྱ་བ་པ་དེས་གསུངས་ཏེ། བཅས་མར་རྒྱར་པའི་
དངོས་ནི་ཀྱན་རྒྱུ་ཏུ་འོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྒྱ་བཏགས་པའམ་
བཅས་པའི་རོ་བོ་མཐོང་བ་རྒྱན་པ་མ་དབྱེད་ཀྱིས་པའི་ཤེས་རོར་རྟེན་པའི་
རྟེན་དོན་ཀྱན་རྒྱུ་བདེན་པའི་མཆན་ཉིད་དོ། །

ཀྱན་རྒྱུ་འབྲུལ་བའི་ཆོས། «དབུ་མ་འཇུག་པ་»ལས། མ་རིག་རང་
བཞིན་སྐྱེད་མྱེད་ཀྱན་རྒྱུ་ཉེ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་མ་རིག་པའི་དབང་གིས་
ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་སྤང་བའམ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་སྐྱེད་
པར་བྱས་ནས་རྒྱ་བཏགས་པའམ་བཅས་པའི་རོ་བོ་མཐོང་བ་རྒྱན་པ་མ་
དབྱེད་ཀྱིས་པའི་རྒྱ་རོར་རྟེན་པ་ནི་འབྲུལ་པའི་ཆོས་ཡིན་ནོ། །

ཀྱན་གཞི། གཤེས་རྒྱུད་དམ་སེམས་རྒྱུད། ཀྱན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ལའང་
འཇུག

ཀུན་གཟིགས་དབང་པོ། སངས་རྒྱལ་གྱི་མཆོད།

ཀུན་གཟིགས་ཞིང་། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཞིང་གྱི་འདིར་སངས་རྒྱལ་འོད་དཔག་
མེད་གྱི་ཞིང་ཁམས་བདེ་བ་ཅན་ལ་གོ།

ཀུན་བཟོད། ས་གཞིའི་མིང་།

གེ་གེ་རུ། ① རྫོང་རང་བཞིན་གྱི་ཞོར་པུ་ཞིག་ལྟེ། ལྷན་ལའང་འབྱུག་པར་
ཐུགས། ② ཁ་དོག་ལྡང་མེར་ཅན་གྱི་རྫོང་ཅན་པོ་ཆེ། གཞི་ཏ་ཡང་ཟེར།

གེ་ཏ་ཀ། ① རྒྱ་དྲངས་བར་ཕྱེད་པའི་ཞོར་པུ་ལྟེ་པོད་སྐད་ཏུ་བསྒྱུར་ན་དྲངས་
ཕྱེད་དམ་ཐུངས་ཕྱེད་ཟེར་རོ། ② རྒྱ་རྟོག་དྲངས་ཕྱེད་ཀྱི་དངོས་པོ་ཞིག་

གེ་རི། གེ་ལ་གཉེ་གངས་རིའོ། །

གེ་མ་ར། ལེགས་སྒྱུར་སྐད་དེ་མེ་ཏོག་གི་གེ་སར་རམ་ཟེའུ་འབྲུ།

གེང་རུས། ག་མེད་གེང་རུས་ཉ་པུ་ཉེ་ག་མེད་པའི་མི་ཐུགས་ཀྱི་རུས་ཁོག་ཆ་
ཆང་།

གེང་པུ་ཀ། ཤིང་ཞིག་གི་མིང་ལྟེ་རྒྱ་རྒྱུགས་ཤིང་ཡང་ཟེར། གཞན་གཞུ་ཀ་
ཞེས་བྱང་བུའོ། །

གོ་གི་ལ། ཅ་ཏུ་ཐུག

གོ་ཡང་ཐུག་ཡུས། ཁྱེན་རྒྱང་ཏུ་ཅམ་ལ་ཁོང་ཁོ་བ་དང་ཐུས་ཡུས་ལ་སྦྱོད་
པའི་མེམས།

གོ་ཡོང་། ཁྱེན་རྒྱང་ཏུ་ཅམ་ལའང་ཁོང་ཁོ་ལང་སྒྲིན་པ།

གོ་ས་ལ། ལེགས་སྒྱུར་སྐད་དེ་ཡུལ་མཉན་ཡོད།

གོག་གི་གེར། གོག་གིས་དང་དོན་གཅིག་ལྟེ་རྒྱུར་དུ་འཕྲོད་པར་དུ།

གོང་ཐུག གོང་ཡུལ་གྱི་པུ་ཐུག

གོས་ཐག ཉམ་ཐག

གོའུ་ཤི་ཀ། གོ་ཤི་ཀ་ལྟེ་རྫོད་བང་བརྒྱ་ཕྱིན་གྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས། གཞན་

ཀུན་གྱི་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། །

ཀྱི་བྱད་ཀྱི་བྱད། རྒྱལ་བཟའ་ལམ། ཟུང་ན་བྱེད་པའི་ཆོག

ཀྱི་རྟོན། ཀྱི་རྟོ་རྟེན་ལ། དབྱེས་པ་རྟོ་རྟེན་པ་སྟེ་གསང་སྟགས་ལྟ་བུ་མེད་
རྒྱུད་ཀྱི་ཡི་དམ་ཞིག

ཀྱི་རྩིས་ར། རི་རྒྱལ་སྤྱི་རྩོན་ས་ལེ་ཞེས་པ་སྟེ། དུས་ཡུངས་རྩོགས་ཐིག་
དཀར་ནག་གིས་བརྒྱན་ཅིང་། གཤིས་ཀ་དུལ་པ། བཟ་ཤིས་བདེ་
ལེགས་མཆོན་པའི་རི་རྒྱལ་སྤྱི་གཤོ། གཞན་ཀྱི་རྩིས་ར་ཞེས་ཀྱང་.....
བྱའོ། །

མཛོ། དུལ་མཐའ་འཁོབ་ཏུ་སྦྱེས་པའམ་སྒྲུང་དོར་གྱི་འདུག་རྟོག་ལ་སྒྲུངས་
པའི་བྱུན་པོ།

མག་ཅོར། རྒྱུ་ཆ་ཆེན་པོའམ་ཀྱ་ཅ།

མད་རྒྱུང་། རྩོ་རྒྱ་རྒྱུང་རྒྱུང་པམ་ཅལ་རྒྱུང་།

མན་ག། ཅོད་པའི་གཞི་འཆོལ་བའམ། རྒྱལ་ས་འཆོལ་བ།

མཚུབ། འཛམ་གླིང་མཛོས་པའི་བྱུན་བྱུག་གི་ཡ་བྱལ། དེ་ཡང་སངས་རྒྱལ་
ཟུང་ན་ལས་འདས་ནས་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ལོན་པ་ན་རྒྱ་གར་རྩོ་རྩོགས་ལེ་དར་རྒྱུ་
དུལ་དུ་བམ་ཟེ་འཕྱོར་ལུན་ཞིག་གི་ཁྱིམ་དུ་འབྱུངས། མཆོན་མཁན་ལ་
བརྟན་པས་ཆེ་རིང་ཤོས་ལ་ལོ་བདུན་ལས་མི་བྱུབ་ཟེར་བས། བ་མ་
གཉིས་ཀྱིས་བྱ་ཤི་བའི་རོ་མིག་གིས་མཐོང་མ་བཟོད་པར་གཤོག་དང་བཅས་
དུལ་གཞན་དུ་འབྱུངས་དུ་བཏང་། རིམ་གྱིས་རྒྱ་གར་དུལ་དུ་བྱས་ཀྱི་དཔོན་
པ་རྣམས་ལྟར་ལེབས། བམ་ཟེ་ཆེན་པོ་ས་ར་ཏུས་རྩེས་སུ་བཟུང་སྟེ་རབ་
ཏུ་བྱུང་། དེ་ལས་ཆེ་དབང་ཁྱུས་ནས་སྤྱི་ཆེ་བསྐྱེད་སྟེ་གསང་སྟགས་ཀྱི་
གདམས་པ་མང་དུ་བསྟུལ། ལྷ་ལེན་ཁའི་མཁན་པོ་སྤྱི་གཅན་འཛིན་
བཟང་པོ་ལས་བསྟེན་པར་རྩོགས་ཏེ་དགེ་སྤྱོད་དཔལ་ལྷན་ཞེས་གསལ།
ལྷ་ལེན་ཁའི་དགེ་འདུན་གྱི་ཞལ་ཏ་བ་མཛོད་དུས་སུ་གི་ཆེན་པོ་བྱུང་བས།

སྒྲིབ་ཐུག་ཞིག་ནས་གསེར་འབྲུར་གྱི་ཆེ་སྒྲིབ་ནས་གསེར་བཙོང་པའི་རིན་
 གྲིས་དགེ་འདུན་གྱི་གདུགས་ཆོད་སྒྲུབ། སྒྲིས་དགེ་འདུན་ལ་གནད་པ་མ་
 ཉུག་པར་ཆོང་བྱས་ནས་འཆོ་བ་སྒྲུབ་པ་ཆོས་ཁྲིམས་དང་འགལ་པོ་ཞེས་
 གནས་ནས་སྒྲུབ། ཉན་ཐོས་ཤིང་དགེ་སྦྱོར་བདེ་ལྡན་ཅེས་བྱ་བས་...
 «རིག་པའི་རྒྱན་»ཞེས་བྱ་བའི་གཞུང་འབུམ་ཕག་བཅུ་གཉིས་པ་བྱས་ནས་
 ཐེག་ཆེན་སྒྲུབ་སྒྲུབ་བ་སྒྲོབ་དཔོན་འདིས་ཆར་བཅད་པ་སོགས་ཆོས་སྒྲུ་ཆེན་
 པོ་ལན་གསུམ་ཏུ་བསྒྲགས། སྒྲ་ཡུལ་ཏུ་ཕྱོད་ནས་སྒྲ་མང་པོ་ལ་ཆོས་བརྟན་
 ཅིང་«སྒྲའི་འདམ་མང་པོ་»དང་«ཤེར་ལྷན་འབུམ་པ་»སོགས་འཇམ་
 སྒྲིབ་ཏུ་རྒྱབ་པའི་མདོ་ཤིང་མང་པོ་མི་ཡུལ་ཏུ་སྒྲུབ་དྲངས་པས་སྒྲ་སྒྲུབ་ཏུ་
 བྲགས། ལེ་ཁར་ཤིང་འཕེལ་དང་། ས་ར་པེ་ས་སོགས་རྒྱ་འབྲུལ་དང་
 ཆོས་རྟོན་པ་སོགས་ཀྱིས་འགྲོ་དོན་མཐའ་ཡས་པ་མཛད། མཆོད་རྟེན་
 དང་རྟ་ཁང་མང་པོ་བཞེངས་པ་དང་། རྟོ་རྟེ་ལྟན་ལ་རྟོ་རྟེ་ཏུ་མིག་གི་ར་
 བས་བསྐྱར་བ་དང་། དཔལ་ལྷན་འབུམ་སྒྲིབ་མཆོད་རྟེན་གྱི་བཞོད་
 པ་བཞེངས་པ་སོགས་མཛད་པ་ཕྱག་རྟེན་དང་བསྟན་པ་ལ་ཕན་པ་དཔག་
 མེད་མཛད། སྒྲད་པར་ཏུ་ཟབ་མོ་དབྱ་མའི་ལམ་རེས་པ་མཐར་བྱག་པ་
 ལྷར་གྱིས་བསྐྱབ་པ་ལ་«མདོ་ཀྱན་ལས་བརྒྱས་པ་»དང་། རིགས་པས་
 བསྐྱབ་པ་ལ་«ཆུ་ཤེས་»སོགས་རིགས་པའི་ཆོགས་བྲུག་དང་། གཞན་
 ཡང་«ཆོས་དབྱིངས་བརྟོད་པ་»སོགས་བརྟོད་པའི་ཆོགས་དང་། «བྱང་
 རྒྱུ་མེམས་འབྲེལ་»དང་«རིམ་པ་རྒྱ་པ་»སོགས་གསར་ཁྲགས་ཀྱི་སྐོར་ཏེ་
 མདོ་དང་རྒྱད་ཤིང་དགོངས་འབྲེལ་མང་པོ་མཛད་ཅིང་། རིགས་པའི་
 ལྷུངས་ཀྱིས་སྒྲ་བ་རན་པ་རྣམས་ཆར་བཅད། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བརྟན་པ་
 རྒྱུ་པ་གཞི་ནས་གསོས་ཤིང་རྒྱལ་བའི་བརྟན་པ་ལ་རྒྱལ་བ་ཉིད་དང་...
 མཚུངས་པར་བཀའ་བྲིན་གྱིས་རྒྱུ་པར་མཛད་དོ། ། མི་ཡུལ་ཏུ་ལོ་རྒྱུག་
 བརྒྱའི་བར་ཏུ་བརྒྱགས། རྒྱལ་པོ་བདེ་སྦྱོད་བཟང་པོའི་བྲག་ཞོན་ལུ་རྒྱས་
 ལྷན་བྱ་བས་དབྱ་བསྐྱངས་པས་གནད་ལྡེ། རལ་གྱིས་མཆོད་པ་ལ་རྟ་ཀྱ

གས་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་སྟོག་བཅད་པའི་རྣམ་སྟོན་ཡོད་པས་ཀྱང་གས་ཆོད་.....
 གས་སྟོག་ནས་བཅད་དེ། དབྱ་ཁྱིའི་སྟོན་པ་གཞོན་སྟོན་ཆོས་སྟོགས་ཏེ་
 དཔག་ཆོད་ཏུ་དོར། དབྱ་དང་སྟུ་ལྟས་གཉིས་མེ་ཉམས་ལ་མེ་རེ་བཞིན་
 ཉེ་བར་སོང་ནས་མཐར་འབྱེད་ནས་སྤར་ཡང་བསྟན་འཕྱེད་དོན་མཛད་
 ཅིས་གཤམ། «ར་པོ་ཆེའི་མདོ་»ལས་སྟོན་དཔོན་འདིས་བདུན་པ་བར་
 བཤད། «སྟོན་གསལ་»ལས་སྟུ་ཆེ་འདིར་མཆོག་གི་དངོས་བྱུང་བཞེས་
 པར་བཤད་དོ། །སྟོན་མ་ཡང་ལྷུ་དེ་བ་དང་། དཔལ་པོ་དང་།
 ལེགས་ལྷན་འབྱེད་དང་། སངས་རྒྱལ་བསྐྱེད་དང་། ལྷ་པ་ལྟགས་པ་
 ལ་སོགས་ལྷ་བྲལ་གྱི་མཁས་པ་མང་ཏུ་ཕྱོན། ཆ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོན་ས་
 དབྱ་མའི་ཤིང་ཉེའི་སྟུ་ཆེ་བ་ལ་བཞེན་ནས་སྟུ་ཆེ་བ་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་.....
 རྣམས་ལ་དབྱ་མ་བ་དང་རོ་པོ་ཉིད་མེད་པར་སྟོན་བཞེས་ཐེར་དོ། །

ལྷ་སྟུང་ཡང་ལྟས། སྟོན་དཔོན་སྟུ་སྟུང་ནས་ལྷུ་དེ་བ་དང་ལྷ་པ་ལྟགས་པ་
 སོགས།

ལྷ་བདུད་རྟོ་རྒྱུ། རྩ་སྟོན་གྱི་རིགས་ཤིག་ཤི། མེ་དོག་དཀར་ནག་རིགས་
 གཉིས་ཡོད་པ། རོ་མངར་ལ་བསྟར་བ། རྒྱ་རྒྱུ་བཞི་ལ་བ། ལྷ་ས་པས་
 གཟའ་དང་། མཛོ། འབམ། ལྷ་མ་བ། རྒྱ་མེར་བཅས་ལ་མན།

ལྷ་ཟང་། རྣམ་མཁའ་མིང་གི་མིང་།

ལྷ་ཡི་གྲངས་ལྟན། བརྒྱད་ཀྱི་གྲངས་ལྟན་ཞེས་པ་ཤི། མཐའ་ཡས་དང་།
 འཛོག་པོ་དང་། རྟོགས་རྒྱ་དང་། རིག་ལྟན་དང་། རོར་རྒྱས་བྱ་
 དང་། ཏུང་སྟོང་དང་། པརྟ་དང་། རྒྱ་ལྷ་ལྷེ་སྟུ་ཆེན་བརྒྱད་ཡོད་
 པའི་རྒྱ་མཆོན་གྱིས་གྲངས་གནས་བརྒྱད་པ་སྟུ་ཞེས་བཞོད་པའོ།

ལྷ་རྩ་ཆེན་འཁྱུ་ལག་ རྒྱ་པོའི་མིང་། མཆོ་སྟོན་ཁིང་ཆེན་མཆོ་བྱང་པོད་
 རིགས་རང་སྤྱང་ཁྱལ་ནས་བྱང་ཞེང་། ཀན་སྤྱང་ཁིང་ཆེན་ནས་ཆ་རྒྱ་
 དང་འདྲེས། «མདོ་རྒྱད་ཆོས་འབྱུང་»ལས། འཁྱུ་ལག་གི་རྒྱའི་མིང་
 ལ་རྒྱ་སྟོན་ཐེར། ལྷ་ཡིན་མ་ཏུངས་པ་ཞིག་གིས་གནས་བཅས་ཏེ་རྒྱ་

འགྲམ་གྱི་སྐྱགས་མང་པོ་རྩོས་པས། མི་ནམས་ཀྱིས་ཚུ་ནང་གི་སྐྱག་ལ་
ཆགས་དེས་འབྱུངས་ནས་བསྐྱགས་སྤང་ཞེས་ཆོ་དེ་བྱས་པས་ཚུའི་མིང་ལ་
འབྱུ་བསྐྱགས་ཆོགས་པ་ད་ནི་བྱུར་ཉམས་ཞེས་འབྱུ་ལག་ཅིས་པའི་མིང་
ཆགས་ཚུལ་འདི་ལྟར་གསུངས།

སྐྱག་གི་གྲ། སྐབས་འདིར་བེས་མདོ་དགོན་བགྲ་ཤིས་ཆོས་འཁོར་སྤྱིང་ལ་གོ།
སྐྱག་དང་སྤྱོད་བ། སྐྱག་པ་ཆོས་བསམ་དང་སྤྱོད་བ་བསམ་གཉན་གྱི་འཁོར་
ལ།

སྤྱོད་འཁོར། འཁོར་བཞིན་རྒྱུ་འཕྲོ་བའི་ཚུ་བ་སྐྱབས་གཉིང་ཟབ་ཅན།
དཀར་ནག་ལས། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ལས་གཉིས་ལ་དཀར་པོའི་ལས་
དང་ནག་པོའི་ལས་སུ་བཞད།

དཀར་སྐྱགས་ལྷ་སྤྱ། དགེ་བའི་ལས་སྐྱབ་པ་ལ་སྐྱགས་ཕྱེད་པའི་རྩ་དང་སྤྱ་
ལ་དཀར་སྐྱགས་ཀྱི་རྩ་སྤྱུ་ཞེས་བྱའོ། །

དཀར་ཆེན་བཟུ། གཞུང་པོ་ཉི་ལྔ་དང་དེ་དག་གི་དགོངས་འགྲེལ་དང་
བཅས་པའམ་དེ་དག་སྐྱུངས་པ་མཐར་ཕྱིན་ནས་སྐོབ་པའི་དགེ་བཤེས་ཀྱི་
གོ་གནས།

དགོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ། དགའ་ལྷན་ཁྲི་རབས་པོ་ལྔ་པ་སྤྱིང་སྤྱད་ལ་
འབས་བྱང་དགོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ་ཡིན། རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་
ཚུ་བ་(གྱི་ལོ་1573) ལོར་འབྱུངས། དགའ་ལོ་བཅུ་གཅིག་པ་ཤིང་
སྤྱེལ་(གྱི་ལོ་1584) ལོར་གྲུབ་མདའ་ཆོས་རྩེ་སྤྱོ་བཟང་ཆོས་འཕེལ་བའི་
བྱང་དུ་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྤྲོམ་པ་བཞེས། མཆོན་དགོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ་
དུ་གསོལ། དགའ་ལོ་ཉེར་བཞི་བ་མེ་སྤྱེལ་(གྱི་ལོ་1596) ལོར་ཆོས་རྩེ་
རིན་པོ་ཆེ་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཆོ་ལས་བསྐྱེད་པར་རྒྱུགས། ཚུ་སྐྱག་ལོར་
ར་བ་རྩྱེད་ལ་འཆད་ཉན་དུ་ཕེབས། ཚུ་བྱེ་ལོར་རྒྱུད་རྩྱེད་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས།
ཤིང་ལོས་ལོར་རིན་ཆེན་སྤྱིང་གི་ཁྲིར་ཕེབས། ས་ལུག་ལོར་གསང་སྤྱེད་
ཁྲིར་ཕེབས། དགའ་ལོ་ར་བཞི་བ་མེ་སྐྱག (གྱི་ལོ་1626) ལོར་